

Voorzitter: Vondeling

Tegenwoordig zijn 98 leden, te weten:

Van Aardenne, Aarts, Abma, Albers, Van Amelsvoort, De Beer, Beinema, De Bekker, Beuker, Beumer, De Boois, Bremen, Du Chatinier, G.M.P. Cornelissen, P.A.M. Cornelissen, Van Dam, Van Dis, Van der Doef, Dolman, Drees, Van Dijk, Van Elsen, Epema-Brugman, Franssen, Gardeniers-Berendsen, Ginjaar-Maas, Haas-Berger, Hartmeijer, Van Heel-Kasteel, Van der Hek, Hermes, Hermens, Hutschemaekers, Jansen, Jongeling, Knot, Koekoek, Kolt-hoff, Koning, De Koning (B.P.), Koningh, Konings, Kosto, Kraaijeveld-Wouters, Krosse, Van Kuijen, De Kwaadsteniet, Lamberts, Langedijk-de Jong, Van Leeuwen, Van Leijenhorst, Lückers-Bergmans, Masman, Van der Mei, Meis, Molleman, Nagel, Nooteboom, Notenboom, Nypels, Van Ooijen, Patijn, Peijnenburg, Poppe, Rienks, Rietkerk, Roethof, Van Rossum, Salomons, Van der Sanden, Scherpenhuizen, Van het Schip, J.N. Scholten, W. Scholten, Smit-Kroes, Staneke, Stoffelen, Terlouw, Tolman, Tuijnman, Van Veenendaal-van Megelen, Vellenga, Verbrugh, Verwoert, Vondeling, Voogd, Voortman, Waalkens, Weijers, Weijters, Wiegel, Wierenga, Van Winkel, Wisselink, Wolff, Ter Woorst, Worrel en Van Zeil,

en de heren Westerterp, Minister van Verkeer en Waterstaat, Van der Stee, Minister van Landbouw en Visserij, Van Doorn, Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, en Pronk, Minister voor Ontwikkelingssamenwerking.

De **Voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Roels, Porthoine, Evenhuis, Dees en Roolvink, wegens bezigheden elders; Van der Gun, Kleisterlee en Dankert, wegens verblijf buitenlands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **Voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee, dat zijn ingekomen de volgende brieven:

een, van de Minister van Verkeer en Waterstaat, over de wijziging van een overeenkomst inzake de verhouding tussen het Rijk en de Stichting Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling;

een, van de Minister van Economische Zaken, ten geleide van het rapport van de gemengde ambtelijke werkgroep onderzoek uitbreidingsmogelijkheden Hoogovens IJmuiden (Commissie-Boersma).

Ik stel voor, deze brieven niet te doen drukken en ze voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De **Voorzitter**: De overige ingekomen stukken staan op een lijst, die op de tafel van de griffier ter inzage ligt.

Op die lijst heb ik ook voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van deze vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met deze voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is de **beantwoording** van de door de leden Tolman, De Bekker en De Koning, overeenkomstig artikel 107 van het Reglement van Orde, gestelde **vragen** aan de Minister van Landbouw en Visserij over een voorgenomen wijziging van het rentesubsidiebeleid.¹ [De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze weekeditie.]

Minister **Van der Stee**: Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord op de eerste vraag inzake afschaffing van rentesubsidies is ontkennend. Er zijn berichten verschenen in de pers dat ik een brief zou hebben laten uitgaan naar de hoofdingenieurs-directeuren van de bedrijfsontwikkeling over dat punt, maar ik kan u met de hand op het hart verzekeren dat sinds oktober over dit onderwerp geen enkele brief is uitgegaan. Ook kan ik u met de hand op het hart verzekeren, dat van al deze gedachten niets waar is.

Gelet op het voorgaande is vraag 2 niet meer aan de orde en vraag 3 al evenmin.

Ik wil nog wel een aanvullende opmerking maken, mijnheer de Voorzitter. Het is natuurlijk zo, dat regelmatig in de structuurpolitiek wijzigingen worden aangebracht. In de vragen zelf worden al de middenbedrijven genoemd. Beleidswijzigingen als gesugereerd zijn evenwel niet aan de orde.

De heer **Tolman** (CHU): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de Minister voor deze duidelijke uitspraak. Er waren misverstanden gerezen over de talrijke publicaties in verband met wijzigingen die zouden worden aangebracht. Nu de Minister deze niet voor tweeërlei uitleg vatbare uitspraak heeft gedaan, rest mij nog één vraag. Bij de begrotingsbehandeling heeft de Minister mededelingen gedaan over middelen die hij voorhanden had om nieuwe taken aan te vatten. Heeft dat ook nog betrekking op eventuele wijzigingen in het rentesubsidiebeleid?

Minister **Van der Stee**: Deze vraag is mij niet erg duidelijk. Ik heb bij de begroting enkele budgettaire opmerkingen gemaakt, maar die houden geen enkele relatie met dit onderwerp.

De heer **De Bekker** (KVP): Mijnheer de Voorzitter! Heeft de Minister enig vermoeden wat de bron is van het in het leven brengen van deze geruchten?

Minister **Van der Stee**: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen flauw vermoeden. Juist omdat waar rook is meestal ook wel enig vuur te bespeuren is, heb ik alle correspondentie met de HID's doen nalopen: alle brieven die gewisseld zijn, alle circulaires etc. Er is echter niets wat ook maar de flauwste aanleiding heeft kunnen geven voor deze berichten. Ik weet dat de betrokken journalist zijn informatie niet heeft gecheckt.

De heer **Wisselink** (CHU): Mijnheer de Voorzitter! Is de Minister bereid om, als er wijzigingen op langere termijn inzake de rentesubsidies worden overwogen, deze voorstellen tijdig te be-

Wisselink

spreken in de vaste Commissie voor Landbouw?

Minister **Van der Stee**: Mijnheer de Voorzitter! Ik ben altijd bereid de normale staatkundige gebruiken in acht te nemen.

Aan de orde is de **beantwoording** van de door het lid Aarts, overeenkomstig artikel 107 van het Reglement van Orde, gestelde **vragen** aan de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking over een eenmalige overheidsbijdrage voor een in Amsterdam te houden congres inzake onder meer de industriële ontwikkeling van de ontwikkelingslanden.² [De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze weekeditie.]

□ Minister **Pronk**: Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord op de eerste vraag is bevestigend. De conferentie vindt begin maart plaats en wordt georganiseerd door de Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Eetbare Oliën en Vetten. Het initiatief is genomen door The American Oilchemic Society.

Er is, dit in antwoord op de tweede vraag, overleg geweest met een aantal internationale organisaties, waaronder de in vraag 2 genoemden, zij het dat het meer een kwestie is geweest van raadpleging door de organisatoren, dan overleg dat voor die organisaties tot betrokkenheid heeft geleid.

Wij hebben het programma van die conferentie opgevraagd en er staan een tweetal onderwerpen op de agenda van die conferentie die geacht kunnen worden van speciaal belang te zijn voor deelnemers uit de ontwikkelingslanden. Die onderwerpen hebben te maken met de mechanische onttrekking van olie uit oliezaden en met operaties op kleine schaal. Die twee onderdelen duren samen 2¼ uur, op een totaal programma van vier dagen.

Hierbij wil ik wel aantekenen dat natuurlijk in het algemeen het onderwerp op zichzelf voor ontwikkelingslanden nuttig kan worden geacht. De speciale ontwikkelingslanden-activiteit beperkt zich dus tot deze korte tijd.

De organiserende vereniging heeft inderdaad een verzoek ingediend om een eenmalige bijdrage in het fonds om vertegenwoordigers uit ontwikkelingslanden in staat te stellen de conferentie bij te wonen. Daarop is negatief beslist.

Wij hebben ampele overwegingen doen gelden, voor en tegen elkaar afgewogen. Het is inderdaad tot op zekere hoogte een nuttige conferentie voor vertegenwoordigers van ontwikkelingslanden. Ik wijs nog even naar mijn antwoord op vraag 3.

Er is echter een beleid om zo weinig mogelijk ja te zeggen op verzoeken om reiskosten te financieren. Wij krijgen talrijke verzoeken van verschillende kanten. Soms komen deze van het bedrijfsleven, maar dat is zelden het geval. Meermalen komen ze van studenten en wetenschappers. Vanuit overwegingen die te maken hebben met een zorgvuldig beheer van de overheidsmiddelen is de richtlijn uitgevaardigd dat slechts bij wijze van zeer hoge uitzondering op dergelijke verzoeken tot financiering van rijkskosten positief kan worden beschikt. Een en ander tegen elkaar afwegend hebben wij negatief beslist op dit verzoek, zoals weleens meer op een soortgelijk verzoek bij een soortgelijke conferentie negatief is beslist.

Daarbij hebben wij ook in acht genomen het feit dat de betrokken bedrijven zelf ook een aanzienlijk bedrag bijeen hebben gebracht. Toch heeft het gevaar van de precedentwerking, die aanzienlijk zou zijn, de doorslag gegeven.

In antwoord op de te verwachten laatste vraag, of ik bereid ben het verzoek andermaal in overweging te nemen herhaal ik dat het geenszins een principiële kwestie is. Er zijn mensen die denken dat de Minister negatief heeft beslist omdat het verzoek van het bedrijfsleven afkomstig is. Dat is niet het geval. Het ging zuiver om de precedentwerking die een positieve reactie zou kunnen hebben.

Sedert het moment waarop de negatieve beslissing is genomen, zijn geen nieuwe gegevens naar voren gekomen die een positieve beslissing zouden rechtvaardigen behalve dan het gegeven, dat zich nu kamerleden voor deze materie gaan interesseren. Ik ben eventueel bereid om contact op te nemen met de betrokken organisatie om na te gaan of de afwijzing van dit subsidiebezoek de organisatoren en het bedrijfsleven voor onoverkomelijke budgettaire problemen heeft gesteld evenals de eventuele deelnemers. Mocht dat het geval zijn dan willen wij alsnog wel een positieve beslissing overwegen maar uitsluitend op grond hiervan.

□

De heer **Aarts** (KVP): Mijnheer de Voorzitter! Is de omstandigheid dat,

zoals de Minister zelf zegt, het bedrijfsleven zelden een verzoek op dit gebied doet, eigenlijk niet juist een argument om een subsidie te geven?

Deelt de Minister niet de mening, dat het overdragen van technologie onder anderen in deze sector een van de meest wezenlijke voorwaarden is voor de industriële ontwikkeling van de Derde Wereld?

Zou een positieve reactie niet uitstekend passen in het Nederlandse beleid dat is gericht op de uitvoering van de resoluties van de UNIDO-conferentie in Lima, de Zevende Speciale Zitting van de Verenigde Naties en de door Nederland ingediende resolutie over de ontwikkeling van aangepaste technologie?

Mijnheer de Voorzitter! Ter toelichting het volgende. Over enkele maanden zal de UNCTAD 4 worden gehouden. Ter voorbereiding daarvan heeft de betrokken organisatie van de UNO een nieuw plan gemaakt, de zogenaamde comprehensive strategy. Dit plan mikt onder anderen op het toeneemen van de export van eindprodukten door ontwikkelingslanden met 2000%. Als een van de moeilijkheden die daarvoor moeten worden overwonnen wordt genoemd het gebrek aan een voldoende technisch geschoolde basis in de ontwikkelingslanden waardoor er op dit gebied een buitensporige afhankelijkheid bestaat van dure en minder geschikte buitenlandse technologie. Dit is voor de Minister geen onbekend geluid. Het is juist de Nederlandse delegatie geweest, die een resolutie heeft ingediend waarin werd gepleit voor de ontwikkeling van aangepaste technologie. Deze resolutie sloot ook volkomen aan bij de resultaten van de UNIDO-conferentie en van de Zevende Speciale Zitting. Het komt nu aan op de uitvoering van al deze mooie voornemens. Naar onze mening zou de Nederlandse Regering ook op dit gebied, gelijk op vele andere gebieden, voorop kunnen lopen en het ontwikkelingsbeleid een nieuwe dimensie kunnen geven.

Dat in Nederland een dergelijke conferentie wordt gehouden, is niet alleen daartoe een uitstekende gelegenheid maar schept ook de verplichting om stimulerend op te treden ten opzichte van deze vorm van de ontwikkelingshulp, in verband met de animo van het bedrijfsleven ervoor.

□

Minister **Pronk**: Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord op de eerste vraag, of de omstandigheid dat het bedrijfsleven zelf dit verzoek doet geen aanleiding is om het verzoek te honoreren, is: neen.

De heer **Aarts** (KVP): Zelden doet!

Minister **Pronk**: Dan heb ik de vraag niet goed verstaan. Het bedrijfsleven doet inderdaad dit soort verzoeken zelden. Drie jaar geleden is tot de vorige Minister voor ontwikkelingssamenwerking een gelijksoortig verzoek gericht vanwege een soortgelijke conferentie in samenwerking met de UNIDO. Ook dat verzoek is niet ingewilligd. Het gaat niet om het bedrijfsleven maar het gaat erom dat dit type van verzoeken vele malen tot de rijksoverheid worden gericht ook door organisaties die zelf minder kapitaalkrachtig zijn, zoals universiteiten, en door individuen. Doorgaans wordt op zo'n verzoek negatief gereageerd.

Deze conferentie staat inderdaad in het teken van overdracht van technologie in die zin dat er wordt gesproken over verschillende technische methoden van het aan oliezaden onttrekken van eetbare oliën. Dit betekent niet dat iedere conferentie en iedere activiteit die te maken hebben met het discussiëren over de technologie en een zekere mate van overdracht van technologie in zich zouden kunnen hebben ook voor subsidie vatbaar zijn. De aard van die activiteit dient dan in de overweging te worden betrokken en die aard van de activiteit is, waar het dit concrete verzoek betreft, de financiering van reiskosten. Daarvoor staat een regel ter beschikking. Dat is geen principiële kwestie, maar een kwestie van consistentie van eenmaal vastgestelde criteria.

Met aangepaste technologie heeft naar mijn mening deze zaak niet te maken. Ik vind ook dat, als men in de ene vraag spreekt over overdracht van technologie en over aangepaste technologie in de andere vraag, dit elkaar uitsluitende aangelegenheden zijn. Aangepaste technologie is technologie die is aangepast aan de sociaal-economische situatie in de ontwikkelingslanden zelf. Deze moet worden ontwikkeld, omdat men die niet kan overdragen uit rijke landen. Daarom is ook het relateren van dit verzoek aan de resolutie die is ingediend tijdens de Lima-conferentie het vorige jaar naar mijn mening niet juist. Ik wil wel vaststellen dat de opmerking van de geachte afgevaardigde de heer Aarts, dat het nu tijd wordt die resolutie echt eens te gaan uitwerken op zich zelf juist is. Daarom zijn door ons in het kader van de UNIDO initiatieven genomen om die resolutie tot uitvoering te brengen. Niemand anders heeft die initiatieven genomen, Nederland wel,

maar men behoeft dat niet aan deze concrete subsidie-activiteit te relateren.

Het feit dat de conferentie in Nederland plaatsvindt is op zich zelf geen argument om op subsidieverzoeken positief te reageren, maar ik herhaal de opmerking die ik aan het einde van mijn beantwoording van de vragen in eerste termijn heb gemaakt, namelijk dat, mocht blijken dat er inderdaad budgettaire problemen zijn, hetzij voor de conferentie, hetzij voor specifieke deelnemers, daarover nog wel eens zou kunnen worden gepraat. Wij zullen daarover dezer dagen met de organisatoren contact opnemen.

De heer **Van der Hek** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Gegeven de toelichting van de heer Aarts, wat vindt de Minister van de suggestie van de heer Aarts dat het niet toestaan van deze reiskostenvergoeding een formidabele klap betekent voor de technologische ontwikkeling van de derde wereld?

Minister **Pronk**: Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of de heer Aarts deze suggestie heeft gedaan; ik heb die in ieder geval niet expliciet gehoord. Het is wel een feit dat dit een verzoek is ter financiering van reiskosten. Zuiver om die reden vind ik dat financiering van reiskosten iets is, waaraan wij niet al te veel moeten beginnen. Daarom is dit verzoek in eerste en tweede instantie niet toegestaan.

Aan de orde is de **beantwoording** van de door het lid Aarts, overeenkomstig artikel 107 van het Reglement van Orde, gestelde **vraag** aan de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking over verhoging van de hulpverlening in verband met de aardbevingsramp te Guatemala.³ [De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze weekeditie.]

Minister **Pronk**: Mijnheer de Voorzitter! De vraag luidt, of ik bereid ben het toegezegde bedrag van 1 mln. binnen de daarvoor bestemde begrotingspost aanzienlijk te verhogen. Toen het bedrag van f 1 mln. is bekend gemaakt, is dat gebeurd in de volgende context. Van mijn kant is het persbericht uitgegeven dat, vooruitlopend op nader te nemen beslissingen ten aanzien van nader binnen te komen en te verwachten verzoeken tot hulp aan Guatemala, een bedrag van 1 mln. ter beschikking is gesteld via het Rode Kruis. Dat bete-

was dat bedrag van 1 mln. te verhogen. Wij hebben met dit bedrag slechts geanticipeerd op binnenkomende verzoeken. Wij hebben daaraan inmiddels een bedrag van 1 mln. additioneel ter beschikking gesteld van de rampenorganisatie van de Verenigde Naties. Dit is in de loop van deze week geschied. Ik kan de geachte afgevaardigde verzekeren, dat wanneer nog meer verzoeken binnenkomen daarop – van welke organisatie ook – in beginsel positief kan worden gereageerd.

Ik voeg hieraan toe, dat de verzoeken op het moment niet langer voedsel en medicijnen betreffen. Ten aanzien van die terreinen geldt, dat de verschillende landen en de internationale organisaties adequaat hebben gereageerd. Het gaat nu vooral om wederopbouw hulp, hulp voor een wat langere termijn.

□

De heer **Aarts** (KVP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de Minister voor zijn beslissing, waardoor ik niet verrast ben, aangezien – zo hebben collega's mij gezegd – gisteravond de vraag al via de televisie werd beantwoord. Een moeilijkheid is, dat ik niet heb kunnen beschikken over het persbericht, waarop de Minister doelde.

Ik heb nog twee nadere vragen, mijnheer de Voorzitter. Zijn er van de zijde van de particuliere hulporganisaties verzoeken gedaan voor extra hulp in verband met deze ramp? Is de Minister bereid om, voorzover het in zijn vermogen ligt, bij te dragen in het overleg in Brussel over de verhoging van de EEG-hulpverlening?

De EEG heeft een minimaal bedrag ter beschikking gesteld van f 600.000 tot f 700.000. Het gaat echter om een ramp, die de ergste aardbeving is sinds de tweede wereldoorlog. Er zijn meer dan 20.000 doden geborgen; er vielen 100.000 gewonden en 1 miljoen mensen werden dakloos. Het betreft verder het dichtstbevolkte land van Centraal-Amerika. De mensen zijn er erg arm; het bruto nationaal produkt is 400 dollar per inwoner per jaar. Ik vind, dat het welvarende Europa, dat zelden last heeft van deze rampen, verplicht is, hieraan het uiterste te doen.

Ik heb van de Minister begrepen, dat de precieze omschrijving van zijn eerste beslissing een soort aankondiging bevatte van een nadere beslissing. Ik heb dit persbericht niet gelezen en als gevolg daarvan heb ik niet het geduld kunnen opbrengen om te wachten op een volgende beslissing.

Minister **Pronk**: Mijnheer de Voorzitter! Het bureau noodhulp – helaas is hiervoor een bureau noodzakelijk mijnheer de Voorzitter – van mijn departement heeft zelf contact opgenomen met alle mogelijke internationale en particuliere organisaties.

Wat betreft de laatste geldt het volgende. Deze week is ingekomen een verzoek van ICCO en SOH, protestantse particuliere hulpverleningsorganisaties, om steun te geven aan een revalidatieprogramma in Guatemala, op te zetten mede via de Wereldraad van Kerken. Daarop zal positief worden beslist.

Er is contact opgenomen met Cebe-mo, welke organisatie zelf de mogelijkheid onderzoekt van hulpverlening in Guatemala. Men zal een verzoek indienen en weet dat, als het verzoek voorziet in goede wederopbouwplannen, daarop positief zal worden beslist.

Ook is contact opgenomen met Terre des Hommes. Deze organisatie en Caritas hebben toegezegd, ons voortdurend op de hoogte te houden van de resultaten van hun werk. Wanneer zij met voorstellen komen, zal daarop positief worden beslist. Er is niet bij voorbaat een limiet gesteld aan het totale bedrag.

De EEG heeft besloten voedselhulp te geven in de vorm van 5000 ton graan en 500 ton melkpoeder plus 200.000 rekeneenheden – de f 600.000 die de heer Aarts noemde – noodhulp via het Rode Kruis. Bij de voedselhulp gaat het niet om grote bedragen, maar uit de stellingname van de internationale organisaties valt op te maken dat op dat terrein niet zo gek veel meer nodig is. Wat de financiële noodhulp betreft, is de begrotingspost van de EEG daarvoor niet zo groot.

Het is ook niet zo noodzakelijk noodhulp te kanaliseren via de EEG. Alle afzonderlijke lid-staten van de EEG hebben hun eigen noodhulp-programma. Bovendien zijn er internationale organisaties zoals de Rampenorganisatie van de Verenigde Naties, het Rode Kruis en verwante VN-organisaties die niet alleen rekeningen hebben en bedragen ter beschikking kunnen stellen die gefinancierd worden door afzonderlijke landen, maar die bovendien een apparaat ter beschikking hebben waarmee zij zelf kunnen werken in gebieden die door rampen worden getroffen. Bijdragen aan die internationale organisaties van afzonderlijke lid-staten zijn tot op heden ook op dit terrein in een redelijke mate adequaat gebleven. Het zou waarschijnlijk niets toe-

voegen aan de hulpverlening indien de extra schakel van de EEG er tussen werd geschoven. Wanneer de afzonderlijke lid-staten van de EEG zelf helpen en bijdragen toezeggen aan internationale organisaties die een eigen apparaat hebben dat daar kan werken, acht ik het niet zo belangrijk dat nog eens extra via de EEG te doen.

Wel kan ik de heer Aarts het volgende zeggen. Indien de Europese Commissie voorstellen doet om alsnog via de EEG positief te reageren op eventuele nadere verzoeken van internationale organisaties zal Nederland daarmee uiteraard akkoord gaan, zoals Nederland akkoord gaat met bijna ieder voorstel van de Europese Commissie op het terrein van de financiële hulpverlening, inclusief humanitaire hulp aan ontwikkelingslanden.

Aan de orde is de **beantwoording** van de door het lid Van der Doef, overeenkomstig artikel 107 van het Reglement van Orde, gestelde **vragen** aan de Minister van Verkeer en Waterstaat en aan Staatssecretaris Van Rooijen van Financiën over het eventuele toelaten van de zogenaamde «snorfiets».⁴ [De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze weekeditie.]

Minister **Westerterp**: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal de vragen mede namens Staatssecretaris Van Rooijen van Financiën beantwoorden.

De eerste vraag luidt of de Minister voornemens is op korte termijn het kabinet toestemming te vragen tot toelating van de zogenaamde snorfiets, bij gebruik waarvan de verplichting tot het dragen van de valhelm komt te vervallen. Ik wil die vraag in twee delen splitsen.

De toelating van de snorfiets is een beslissing van de Minister van Verkeer en Waterstaat krachtens een ministeriële beschikking. Het geven van ontheffing voor de plicht tot het dragen van de helm moet bij algemene maatregel van bestuur worden geregeld. Zij moet derhalve via de Ministerraad lopen.

In antwoord op vraag 2 deel ik mede, dat ik de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid heb gevraagd, mij advies uit te brengen over de consequenties die de invoering van de snorfiets zal hebben voor de verkeersveiligheid. Ik heb dat advies op 9 oktober jl. gevraagd. Eind december, binnen de gevraagde termijn, is het door de SWOV aangeboden. Op

mijn verzoek is de SWOV er daarbij van uitgegaan dat de snorfiets en de duo-passagier geen valhelm behoeven te dragen. Voorts is er van uitgegaan, dat de snorfiets niet harder kan rijden dan 20 km per uur. Voor het overige is er van uitgegaan, dat voor snorfietsers dezelfde gedragsregels gelden als thans voor bromfietzers.

Vervolgens heb ik van de Centrale commissie voor de verkeersveiligheid, het hoogste ambtelijke interdepartementale orgaan, dat coördinerend optreedt met betrekking tot de verkeersveiligheid, een advies ontvangen. Ten slotte heb ik advies gevraagd aan de Raad van de waterstaat.

Op grond van de adviezen van deze instanties ben ik tot de conclusie gekomen, dat het weliswaar inderdaad van groot belang is dat de snorfiets ook een helm draagt, maar dat een verplichting tot het gebruik van de valhelm in dit geval een te zwaar middel is. Daarnaast biedt de snorfiets de mogelijkheid, mensen die om verschillende redenen menen geen valhelm te kunnen dragen op de bromfiets, een ander vergelijkbaar vervoermiddel aan te bieden om hen niet te veel van hun mobiliteit te beroven. Ik kom op deze verplichting zo dadelijk nog terug.

Ik wil voorts antwoorden op de derde vraag. Een van de belangrijke conclusies van de SWOV luidt, dat de snorfiets zonder helm ongeveer even veilig zal zijn als de bromfietser met helm. De SWOV stelt dat de ernst van de afloop van ongevallen van fietsers en bromfietzers naast het verschil in eigen snelheid mede wordt bepaald door de massa en snelheid van het gemotoriseerde verkeer, waarmee de fietser of de bromfietser in conflict komt. Daarnaast heeft de fietser door zijn lagere snelheid meer mogelijkheden dan een bromfietser om een dreigende botsing te voorkomen. Dat geldt vermoedelijk ook voor de snorfiets.

Op de vraag, welke verkeersveiligheidsgevolgen ik in het algemeen van de snorfiets verwacht, wil ik het volgende antwoorden. Ik heb geen redenen om de conclusies op dit punt van de SWOV aan te vechten. De SWOV zegt daarover het volgende: 'de invloed van de invoering van de snorfiets op de totale verkeersveiligheid wordt niet groot verondersteld. Er zijn aanwijzingen, dat deze geringe invloed eerder negatief dan positief zal uitvallen'.

Ik wil daaraan nog het volgende toevoegen. De SWOV heeft een berekening opgesteld, uitgaande van mensen, die volgens enquêtes de snorfiets

Westerterp

gaan berijden en waarbij de ongevals- vatbaarheid van hun vroegere ver- voersmiddel is gerelateerd aan de kans om dood te gaan of gewond te ra- ken als snorfietsers. Het is duidelijk dat de conclusies derhalve op een groot aantal aannamen of veronderstellin- gen zijn gebaseerd, die ik niet wil aan- vechten, maar die ik anderzijds niet met al te grote onaantastbaarheid wil presenteren.

Ik kom aan vraag 4. Zoals men reeds uit de SWOV-studie heeft kunnen con- stateren, heeft het consult van de SWOV een zeer belangrijke rol ge- speeld bij de oordeelsvorming over de consequenties van de invoering van de snorfiets op de verkeersveiligheid. Met name zijn de gegevens bijzonder belangrijk geweest, die betrekking hebben op de mate van veiligheid van de snorfietsers zonder helm in relatie tot een bromfietser zonder helm en van de bromfietser met helm in relatie tot de fietser. De instanties, die mij ad- vies hebben uitgebracht, met name de Centrale Commissie voor de Verkeers- veiligheid en de Raad voor de Water- staat, heb ik dan ook meteen het SWOV-rapport en de verschillende bij- lagen ter beschikking gesteld, zodat de oordeelsvorming zo gefundeerd mo- gelijk kon geschieden. Het is gebruike- lijk dat de SWOV zich tot mij wendt, wanneer zij het wenselijk acht, bepaal- de adviezen of rapporten te publiceren nadat de Minister van Verkeer en Wa- terstaat als opdrachtgever over de in- vloed van het desbetreffende rapport zich een oordeel heeft kunnen vormen. Tegen de publicatie door de SWOV van dit consult heb ik geen enkel be- zwaar. Ik neem aan dat dit een dezer dagen zal geschieden.

Het antwoord op de vijfde vraag, welke zekerheden de weggebruikers zullen krijgen, dat niet ook deze snor- fietsers worden opgevoerd en sneller dan 20 km zullen kunnen rijden, luidt als volgt. Door mij zal bij ministe- riële beschikking worden bepaald dat bij de typekeuring aan de snorfiets strenge eisen zullen worden gesteld. De belangrijkste wil ik hiervan in de Kamer noemen. Er zal slechts een au- tomatische koppeling en een vaste overbrenging zijn toegestaan tussen de motor en het achterwiel. Het maxi- mumgewicht van de snorfiets zal niet meer mogen bedragen dan 50 kilo- gram. De snorfiets zal voorzien moe- ten zijn van een zogenaamd doorstap- frame. Het maximumvermogen van de motor zal niet meer dan 1 pk. mogen bedragen. Aan de geluidsemissie van de snorfiets zullen zeer strenge eisen

worden gesteld. Het oppervlak van de effectieve doorsnede van de inlaatope- ning van de cilinder zal gehard moe- ten zijn.

Een ander wellicht even belangrijk aspect van de keuringseisen zal zijn, dat de snorfiets zodanig moet zijn ont- worpen dat deze ook het uiterlijk heeft van een rijwiel met hulpmotor. Om de- ze reden moeten de eisen ten aanzien van het maximumgewicht en het door- stapframe als essentieel worden ge- zien. Bij het opstellen van de keurings- eisen is het zwaartepunt gelegd op het technisch onaantrekkelijk maken van het opvoeren van de snorfietsen. Daar- naast zijn de keuringseisen zodanig geformuleerd dat het opvoeren van de snorfietsen moeilijk zal worden.

De zesde vraag luidt, hoe de herken- baarheid zal worden geregeld. De her- kenbaarheid van de snorfiets zal door de volgende eisen worden bepaald. In de eerste plaats mag de diameter van de velgen van de snorfiets niet kleiner zijn dan 254 millimeter (10 inch) en niet groter dan 305 millimeter (12 inch), terwijl de breedte van de velg daarbij minimaal 30 millimeter moet bedra- gen. De minimaal toegestane diameter van de velgen van een bromfiets be- draagt 405 millimeter oftewel 16 inch.

In de tweede plaats zal de construc- tie van een snorfiets zodanig moeten zijn dat de herkenbaarheidsaspecten niet op eenvoudige wijze aangepast of gewijzigd zullen kunnen worden. Ten einde het verschil tussen de bromfiets en de snorfiets goed aan te kunnen duiden, is het noodzakelijk dat de twee soorten zich door hun constructie van elkaar onderscheiden. Andere onder- scheidingsmogelijkheden waarover wel is gedacht, zoals aparte kleur of aan te brengen platen, moeten als on- voldoende worden beschouwd, omdat deze op eenvoudige wijze op het – zo- als men dat noemt – gereede produkt kunnen worden aangebracht of gewij- zigd.

Wat vraag 7 betreft, kan ik namens Staatssecretaris Van Rooijen opmer- ken dat uit deze vraag niet blijkt, op welke belasting de vragensteller het oog heeft. Wij nemen aan dat hij niet op de directe belastingen doelt, maar op de indirecte belastingen, waarbij in de eerste plaats kan worden gedacht aan de motorrijtuigenbelasting. Deze belasting is niet verschuldigd voor bromfietsen in de zin van de wegen- verkeerswetgeving en dus ook niet voor de snorfiets. In de tweede plaats kan worden gedacht aan de bijzondere verbruiksbelasting voor personenau- to's. Aangezien een snorfiets evenmin als een bromfiets een personenauto is,

zal ook die belasting niet zijn verschul- digd. In de derde plaats kan worden gedacht aan de omzetbelasting. Even- als de gewone bromfiets en de gewo- ne fiets zal de snorfiets zijn onderwor- pen aan het algemene tarief van de omzetbelasting. Er is geen reden om voor de snorfiets deze belasting te ver- minderen.

Met betrekking tot vraag 8 heb ik al aangegeven dat er een enquête heeft plaatsgevonden om een inzicht te krij- gen in die categorieën mensen die naar hun zeggen een snorfiets zou- den willen aanschaffen, dus de potenti- ële snorfietskopers. Uit deze enquête is gebleken dat toekomstige snorfiets- sers zijn te vinden onder alle catego- riën weggebruikers, maar vooral, cir- ca 40%, onder de huidige categorie fietsers.

Uit het voorgaande zal reeds zijn ge- bleken – ik beantwoord nu vraag 9 – dat vermoedelijk maar zeer ten dele een verschuiving zal plaatsvinden van de fiets naar de snorfiets. Uit de en- quête kan men voorts afleiden dat men zich na aanschaf van de snorfiets iets meer zal verplaatsen, hetgeen mede kan worden verklaard uit het gegeven dat de potentiële snorfietskopers thans wat minder mobiel zijn dan mensen die geen snorfiets willen ko- pen. Men kan derhalve niet stellen dat de invoering van de snorfiets toekom- stige snorfietsers afhoudt van meer fietsen, want dat doen zij thans kenne- lijk ook niet.

Uit de enquête blijkt dat de snorfiets wat meer mobiliteit zal geven, maar ik wil hieraan zelf de conclusie verbinden dat die verhoogde mobiliteit in de hand wordt gewerkt door dit nieuwe vervoermiddel. Derhalve blijft alleen de vraag over in hoeverre de snorfiets de fiets zal vervangen. Hierover zijn geen gegevens bekend, maar het lijkt aannemelijk dat de mobiliteit per fiets slechts gedeeltelijk zal worden vervan- gen. Ik acht dit uit een oogpunt van volksgezondheid niet gewenst, maar ik teken er daarbij aan dat ik mij zeer goed kan voorstellen dat de mensen ook blijven fietsen en daarnaast – dat blijkt ook uit de enquête – hun mobili- teit zullen vergroten door middel van de snorfiets.

De heer **Van der Doef** (PvdA): Mijn- heer de Voorzitter! Is de Minister be- reid, of heeft hij overwogen, voor de elektrische snorfiets, die naar het mij voorkomt, wat milieuvriendelijker is, nog extra faciliteiten te verlenen?

Is overwogen, ook voor deze snor- fiets een afwijkend plaatje, op het

Van der Doef

voorspatbord te monteren, als onderscheidingsteken op te voeren?

Hoe stelt de Minister zich voor dat met onze nabuurlanden tot een zekere harmonisatie zal worden gekomen, gegeven het feit dat in Duitsland er een andere maximumsnelheid voor dit vehikel bestaat en in Frankrijk dit voertuig mogelijk is met een snelheid van 45 km en alle wielmaten, terwijl de bestuurder slechts 14 jaar behoeft te zijn? Is die harmonisatie niet gewenst en is de Minister van plan op dit punt initiatieven te nemen?

Is de Minister bereid, de SWOV te belasten met een nader onderzoek naar de effecten op de verkeersveiligheid van het gebruik van de snorfiets zonder valhelm en de Kamer te zijner tijd de resultaten van dit onderzoek over te leggen?

Is de Minister bereid, het nodige voorbehoud bij fabrikanten en gebruikers te maken, om te bereiken dat in de toekomst eventueel zwaardere eisen worden gesteld, mede gelet op mogelijke resultaten van het onderzoek van de SWOV?

Ter toelichting het volgende. Op zich lijkt deze snorfiets in een grote behoefte te voorzien. Vooralsnog moeten wij aannemen dat de Minister de juiste conclusies heeft getrokken uit de rapporten en dat het geen onaanvaardbare verslechtering is van de verkeersveiligheid. In de toekomst zal echter nadere studie nodig zijn om tot een definitief oordeel te komen.

□

Minister Westerterp: Mijnheer de Voorzitter! Ten aanzien van de elektrische snorfiets doet zich een complicatie voor. Krachtens de internationale verkeersverdragen zijn bromfietsen fietsen met een verbrandingsmotor. Een elektrische motor is dat per definitie niet. Wij gaan na hoe dit formeel kan worden geregeld, opdat ook de elektrische snorfiets – de zoemfiets – kan worden toegelaten.

Bij de voorbereiding is nagegaan of het wenselijk was een afzonderlijk plaatje op het voorwiel aan te brengen. Wij zijn echter tot de conclusie gekomen dat dit onvoldoende garantie geeft, dat niet naderhand modificaties plaatsvinden. Vandaar dat zware constructie-eisen zijn gesteld.

Er is ook een vraag gesteld ten aanzien van de mogelijke harmonisatie met de buurlanden. Ook de Belgische minister van Verkeerswezen overweegt de invoering van de snorfiets. Het schijnt zijn probleem te zijn dat de naam niet zo eenvoudig in het Frans is

te vertalen. Ik wil nagaan in hoeverre in de toekomst in Europa tot harmonisatie kan worden gekomen. Ik wil hierbij heel uitdrukkelijk zeggen dat het niet in mijn voornemen ligt om tot een hogere snelheid te komen dan maximaal 20 km per uur of tot een leeftijdsverlaging. Het blijft dus 16 jaar. Ik wil hier geen onduidelijkheid over laten bestaan, om druk in die richting bij voorbaat de pas af te snijden.

De heer Van der Doef heeft nog gevraagd of ik bereid ben aan de SWOV een nader onderzoek op te dragen naar de effecten van de snorfiets. Ik zal mij hierover beraden, maar ik sta er in beginsel gunstig tegenover.

Ten slotte heeft hij nog gevraagd of ik het nodige voorbehoud wil maken ten aanzien van in de toekomst eventueel te stellen zwaardere eisen. Wij hebben met de kennis van heden eisen gesteld, waaraan de snorfiets zal moeten voldoen, wil het gebruik geen consequenties voor de verkeersveiligheid hebben. Ik zal op dit punt alert blijven.

Mevrouw Epema-Brugman (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bevordert het kleine wiel niet de verkeersonveiligheid?

Minister Westerterp: Mijnheer de Voorzitter! Bij de voorbereiding is dat probleem herhaaldelijk aan de orde geweest. Door de technici van de Rijksdienst voor het Wegverkeer zijn de gyroscopische effecten onderzocht. Zij hebben mij verzekerd dat de verkeersveiligheid niet wordt aangetast.

De heer **Knot (PvdA):** Mijnheer de Voorzitter! Als niet harder wordt gereden dan 20 km per uur, behoeft geen helm te worden gedragen. Ik denk nu aan de ijsventers, die wel op een als bromfiets aan te duiden voertuig rijden, maar erg langzaam rijden. Zij moeten wel een helm dragen. Hoe is dat vol te houden?

Minister Westerterp: Mijnheer de Voorzitter! Het onderwerp van deze discussie is het invoeren van de snorfiets. Willen wij controle mogelijk maken, dan moet er een duidelijk verschil blijven tussen de normale bromfiets – een bromfiets die maximaal 40 km per uur rijdt buiten de bebouwde kom en 30 km per uur daarbinnen – en de snorfiets, waarbij een van de eisen is dat hij ten hoogste 20 km per uur rijdt.

De heer **Cornelissen (KVP):** Mijnheer de Voorzitter! Mag worden verwacht dat de werkgelegenheid in deze branche door de invoering van een snorfiets een zo dringend gewenste positieve impuls zal krijgen?

Minister Westerterp: Mijnheer de Voorzitter! Hoewel mijn primaire zorg,

uiteraard, is de kwestie van de verkeersveiligheid, is mij in de afgelopen maanden gebleken dat het bedrijfsleven met enig ongeduld uitziet naar de beslissing die omtrent de invoering van de snorfiets zal worden genomen. Daarom ligt het in mijn voornemen te bevorderen dat die principiële beslissing nog voor aanstaande dinsdag kan worden genomen.

De heer **Van Rossum (SGP):** Mijnheer de Voorzitter! Vreest de Minister niet dat bij een vrij groot prijsverschil tussen een snorfiets en een gewone fiets en een verschil in snelheid van 15 kilometer tot 20 kilometer er toch heel snel een grote druk zal worden uitgeoefend om de snelheid van 20 kilometer te verhogen?

Minister Westerterp: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb reeds in antwoord op aanvullende vragen van de heer Van der Doef gesteld dat een van de eerste voorwaarden van mij aan het bedrijfsleven is geweest dat een snorfiets zou kunnen worden ontworpen die geschikt is voor een maximumsnelheid van 20 kilometer per uur. Indien een hogere snelheid zou worden toegelaten zouden wij naar mijn mening ten aanzien van de verkeersveiligheid in een onaanvaardbare situatie terecht komen. Ik zal die druk dus, zoals ik reeds stelde, weerstaan. Het is van het begin af duidelijk geweest dat 20 km de maximumsnelheid zal zijn.

De heer **De Beer (VVD):** Mijnheer de Voorzitter! Hoe beoordeelt de Minister het effect op de verkeersveiligheid van introductie van een voertuig dat zich qua snelheid tussen die van een fiets en een bromfiets in het verkeer zal bewegen, geheel los van de vraag of de bestuurder al dan niet een helm draagt?

Minister Westerterp: Mijnheer de Voorzitter! Het antwoord op die vraag zal als volgt moeten luiden. Uiteraard loopt een snorfiets in het verkeer groter gevaar dan een fietser in verband met de hogere snelheid. Wij hebben tegen elkaar afgewogen of de draagplicht voor de helm moet worden gehandhaafd voor diegenen die een snorfiets berijden, dat wil zeggen een bromfiets die ten hoogste 20 kilometer kan rijden. Zoals in het SWOV-advies wordt geconcludeerd zou men ten aanzien van de verkeersveiligheid de snorfiets zonder helm ongeveer gelijk kunnen stellen met de veiligheidssituatie waarin een bromfietser zich met helm bevindt.

Aan de orde is de **beantwoording** van de door het lid Jongeling, overeen-

Voorzitter

komstig artikel 107 van het Reglement van Orde, gestelde **vragen** aan de Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Binnenlandse Zaken over de procedure voor de afgifte van rijbewijzen.⁵ [De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze weekeditie].

□

De heer **Jongeling** (GPV): Mijnheer de Voorzitter! De zaak die ik in mijn vragen aansnijdt, loopt eigenlijk al jaren. Minister Bakker heeft indertijd een commissie vereenvoudiging afgifte rijbewijzen ingesteld. Die heeft op 3 juni 1971 rapport uitgebracht met een aantal, naar mijn oordeel, waardevolle suggesties. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft via Binnenlandse Zaken daarop mogen reageren en heeft een deel van die suggesties overgenomen en er nog andere aan toegevoegd. De VNG heeft advies uitgebracht over deze zaak op 26 oktober 1972. Daarna valt er, voorzover mij bekend, een stilte. Ik neem wel aan dat er op het departement keihard aan gewerkt is, maar er is nog niets uitgekomen. Ik kan best begrijpen dat de Minister van Verkeer en Waterstaat wel eens een nachtje wil slapen over zulke adviezen, maar hij heeft er langzamerhand ruim 1200 nachtjes over geslapen. Er is een nieuwe brief gekomen op 22 januari 1976 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Ik meen dat er nu toch wel alle reden is om met enige spoed de suggestie, die ik persoonlijk waardevol vind en die ook in mijn vragen is neergelegd, over te nemen.

□

Minister **Westerterp**: Mijnheer de Voorzitter! Ik ben de heer Jongeling dankbaar dat hij deze vragen heeft gesteld want ik heb daardoor ontdekt dat ik in de rest van mijn ambtsperiode ook nog iets kan doen.

Het advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten van 26 oktober 1972, waarnaar de vragensteller verwijst, is uitgebracht aan de Minister van Binnenlandse Zaken naar aanleiding van een rapport dat de commissie vereenvoudiging afgifte rijbewijzen op 3 juni 1971 aan minister Bakker had aangeboden. Die aanbevelingen droegen in sterke mate het karakter van een compromis. Uitvoering daarvan zou kostbaar zijn, terwijl de te bereiken verbeteringen voor het publiek uiterst beperkt zouden blijven. Het bedoelde advies heeft in verband daarmee niet tot concrete maatregelen geleid. Tussen haakjes, mijnheer de Voorzitter, ik

beantwoord deze vragen mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken.

Daarbij komt dat de vereenvoudiging van de afgifte van rijbewijzen geen op zich zelf staand vraagstuk is, maar ten nauwste verband houdt met andere problemen, zoals die van de registratie van afgegeven rijbewijzen. Dit gehele complex van vraagstukken rondom de rijbewijzen is thans binnen het departement van Verkeer en Waterstaat in studie.

Het ligt uitdrukkelijk in mijn bedoeling, op korte termijn de mogelijkheden te onderzoeken om een systeem van afgifte en van registratie van rijbewijzen te realiseren, dat zo veel mogelijk aan de eisen van eenvoud en doeltreffendheid beantwoordt.

In antwoord op de tweede en derde vraag wil ik graag onderschrijven, dat het voor de aanvrager van een rijbewijs van belang is, dat hij voor die aanvraag slechts met één instantie te maken heeft. Ik wil de Kamer tevens mededelen, dat in samenhang met de afgifteprocedure eveneens de registratie van rijbewijzen wordt bestudeerd. Van de zijde van Politie en Justitie wordt immers bij mij aangedrongen op een centrale registratie van rijbewijzen, waardoor gegevens van de rijbewijshouder sneller dan thans het geval is beschikbaar zijn voor controletaken. Die gegevens zijn immers thans verspreid over elf provincies.

Ik zie bepaald wel redenen om het invoeren van een centrale registratie van rijbewijzen te bespoedigen, maar het komt mij ongewenst voor, ter wille van die spoed eveneens regelingen te treffen met betrekking tot de procedure bij de afgifte van rijbewijzen, die onvoldoende doeltreffend zouden zijn of slechts een gedeeltelijke oplossing zouden bieden voor de thans aan de orde zijnde problematiek.

In antwoord op de vierde vraag van de geachte afgevaardigde wil ik zeggen, dat de beperkte geldigheidsduur van het rijbewijs, die thans op vijf jaar is vastgesteld, verband houdt met de wens, dat a) het rijbewijs is voorzien van een recente pasfoto en b) iedere vijf jaar opnieuw de zogenaamde eigen verklaring, de medische verklaring, wordt ingevuld. Ik wil echter laten onderzoeken of de betekenis van beide punten, dus een recente pasfoto en die eigen verklaring, nog steeds wel is gebonden aan een periode van vijf jaar, of dat deze periode langer zou kunnen zijn.

□

De heer **Jongeling** (GPV): Mijnheer de Voorzitter! Het verheugt mij uiteraard

dat de Minister van Verkeer en Waterstaat vaart achter deze zaken wil zetten en dat hij overgaat tot snelverkeer op dit punt. Is het de Minister echter bekend, dat men in België, Frankrijk en Duitsland rijbewijzen voor onbepaalde tijd uitgeeft, dus dat de rijbewijzen niet elke 5 jaar behoeven te worden vernieuwd? De Minister gaat echt in de Europese pas lopen, als hij ditzelfde doet en daarin wil ik hem in dit geval graag steunen.

Als de Minister toch bezig is deze hele zaak te bekijken, wil hij dan ook nog even aandacht besteden aan de medische verklaring, die in elk geval voor de oudere mensen zou moeten worden gehandhaafd? Het schijnt zo te zijn, dat deze verklaring alleen door een Nederlandse arts mag worden afgegeven, ook wanneer de betrokkenen in het buitenland vertoeven. Ik heb een brief gekregen van een echtpaar, dat al gedurende twee jaar op de Cooks-eilanden verblijft in opdracht van de Verenigde Naties. Dit echtpaar heeft de grootste moeite gehad om die verklaring te verkrijgen. Het kon niet naar Nederland komen en kon dus geen Nederlandse artsverklaring krijgen, terwijl een andere niet werd aanvaard. Wil de Minister dit ook eens bekijken?

□

Minister **Westerterp**: Mijnheer de Voorzitter! Ik zal gaarne nagaan hoe de situatie is ten aanzien van de geldigheidsduur van rijbewijzen in de ons omringende Europese landen. Ik wijs er wel op, dat er natuurlijk nog enig verschil is tussen een geldigheidsduur van 5 jaar en, zoals zou kunnen worden gesuggereerd, een geldigheidsduur tot 60 jaar. Het kan dan toch zijn, dat de pasfoto iets minder recent is dan die van de 18-jarige jongeling, die het rijbewijs heeft gehaald.

Wat betreft de kwestie van de medische verklaring zal ik nagaan of zich inderdaad moeilijkheden voordoen, zoals omschreven door de geachte vragensteller.

Aan de orde is de **beantwoording** van de door de leden Krosse en Van der Sanden, overeenkomstig artikel 107 van het Reglement van Orde, gestelde **vragen** aan de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, over een t.v.-uitzending door de Stichting Symbiose op maandagavond 9 februari 1976.⁶ [De vragen zijn opgenomen aan het eind van deze weekeditie.]

Minister **Van Doorn**: Mijnheer de Voorzitter! Wat de eerste vraag betreft, is mijn antwoord in die zin bevestigend dat ik de televisie-uitzending om dewelke het gaat toevallig persoonlijk heb gezien. Ik laat daar, of men zou kunnen zeggen dat deze uitzending bijna uitsluitend was gewijd aan reclame; dit is een kwestie van interpretatie.

De tweede vraag, namelijk of ik de uitzending in overeenstemming heb geacht met de doelstelling op grond waarvan aan de Stichting Symbiose zendmachtiging was verleend, zou ik als volgt willen beantwoorden. Ik ben van mening dat de doelstellingen van Symbiose wel mede affiniteit en aandacht voor een opinieweekblad als 'de Nieuwe Linie' kunnen inhouden. In zoverre beantwoord ik de vraag of de uitzending overeenstemt met die doelstelling bevestigend.

In deze kwestie heb ik echter wel te maken met een overtreding van het wetartikel inzake reclame. Ik zal de Stichting Symbiose doen weten dat ik wat geschied is een overtreding van het reclameverbod acht. Ik had de brief al enige dagen klaar liggen, maar de vragenstellers zijn zo snel geweest met hun vragen dat ik, wetende dat zij met mij over deze kwestie contact wilden hebben, het eleganter vond de brief waarin ik dit mededeel aan Symbiose nog even te laten liggen totdat deze vragen waren beantwoord.

De heer **Krosse** (KVP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de Minister voor de beantwoording van onze vragen. Is het hem bekend dat ook via de radio een gelijkgezinde uitzending heeft plaatsgevonden met reclame voor 'de Nieuwe Linie' door de Stichting Symbiose?

Minister **Van Doorn**: Mijnheer de Voorzitter! Dit gerucht is dezer dagen tot mij doorgedrongen. Ik heb intussen laten nagaan hoe dit zit. De televisie-uitzending was van 9 februari; inderdaad is er reeds op 6 februari een radio-uitzending van de Stichting Symbiose geweest, waarin ook enkele zaken staan die ik bepaald in strijd acht met de voorschriften van Omroepwet. Het is mijn bedoeling in de brief, waarin ik zal zeggen 'wat gebeurd is, is niet correct' en waarin ik zal waarschuwen dat ik bij herhaling die zaak bepaald mede in acht zal nemen, mede te repen over deze ook volstrekt onjuiste radio-uitzending.

De heer **Van der Sanden** (KVP): Gelet op de vriendelijkheid die de Minister

heeft gehad om bij de beantwoording van de vragen 1 en 2 ook de toelichting onzerzijds te betrekken, zou ik de Minister willen vragen of er enige zakelijke samenhang heeft bestaan tussen het uitvallen van de uitzending in de toelichting genoemd en deze wellicht geïmproviseerde uitzending van de Stichting Symbiose.

Minister **Van Doorn**: Mijnheer de Voorzitter! Voor zover mijn gegevens strekken, moet ik zeggen dat die samenhang er niet was. Ik geloof dat dit een samenloop van omstandigheden binnen de praktische gang van zaken bij die uitzending is geweest. Ik heb begrepen, dat er aanvankelijk een verkeerd geluidsbandje was klaargelegd en dat daardoor vertraging is ontstaan, dat intussen een omroeper of omroepster was vertrokken en dat dit een aantal moeilijkheden binnen het geheel van de omroep heeft gegeven.

De **Voorzitter**: Het woord is aan de heer Wolff, die het heeft gevraagd.

De heer **Wolff** (CPN): Mijnheer de Voorzitter. Ik heb het woord gevraagd, ten einde de Kamer verlot te vragen tot het stellen van vragen aan de Regering over de moeilijkheden bij het bedrijf Van Dam-chips in de Haarlemmermeer en over het beleid ter zake dat door de Regering werd en wordt gevoerd.

De kwestie houdt ons reeds lange tijd bezig, zoals ook moge blijken uit schriftelijke vragen, die ik samen met de heren Voogd en Stoffelen heb gesteld. Aangezien er op dit moment een grote ongerustheid is bij de werknemers van het bedrijf – mensen die voor het grootste deel werkloos zijn – en er ook geruchten zijn over ontmanteling van het bedrijf, zodat het ernaar uitziet, dat de ontwikkeling zich in een kritieke fase bevindt, zouden wij er prijs op stellen, hierover inlichtingen van de Regering te kunnen verkrijgen en in deze Kamer een gedachtenwisseling hierover te kunnen houden.

De **Voorzitter**: Ik stel voor, over dit verzoek te beslissen aanstaande dinsdag, bij de aanvang der vergadering.

Daartoe wordt besloten.

De **Voorzitter**: Het is niet uitgesloten, dat ik dan aan de Kamer zal voorstellen, de interpellatie te doen houden op de – hiervoor min of meer gebruikelijke – donderdagochtend.

Ik stel voor, het verslag van de vorige vergadering goed te keuren.

Daartoe wordt besloten.

Sluiting 11.20 uur.

Lijst van ingekomen stukken met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1°. een brief van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, over de beleidsmaatregelen gezinsverzorging (13 600-XVI, nr. 27).

Deze brief is al gedrukt en rondgedeeld;

2°. de volgende moties, adhesiebetuigingen e.a.:

van de gemeentebesturen van Huisen, van Medemblik en van Ubach over Worms, alle over de 3 % kalkarheffing;

een, van Gedeputeerde Staten van Gelderland, over een in te stellen voorbereidingscommissie voor de Ruilverkaveling Winterswijk-West;

een, van het gemeentebestuur van Schiedam, over opschorting van de uitvoering van rijksweg 19.

Deze stukken liggen op de griffie ter inzage; voor zoveel nodig is kopie gezonden aan de betrokken commissies;

3°. de volgende brieven:

een, van het Landelijk Actiecomité 27 mc-legaal te Rotterdam, over het «vrij» krijgen van de 27 mc band;

een, van het Huurderscomité Selwerd te Groningen, over de voorgenoemen huurverhoging;

een, van de Koninklijke Notariële Broederschap te 's-Gravenhage, met betrekking tot de Memorie van Antwoord op het wetsontwerp Heffing van een recht op statutenwijziging e.a. (13 623);

een, van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, over de wijziging van de Visserijwet 1963 (13 554);

van de Havenschappen Vlissingen en Terneuzen, ter toezending van begrotingswijzigingen;

een, van de gemeenteraad van Nieuwolda, over verhoging van de Dollarddijken;

een, van de Stichting Actiecomité Verontruste Ouders te Den Haag, over drinkwaterfluoridering;

een, van het Nederlands Verbond van Huurdersorganisaties te Geldrop, ten geleide van een brief aan Staatssecretaris Van Dam van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, over het functioneren van de organisatie;

een, van de secretaris van het Samenwerkingsorgaan Agglomeratie Eindhoven, ten geleide van de brochure «De agglomeratie Eindhoven, wat ze is en doet»;

een, van G. de Lange B.V. te Rotterdam, over het verbruik van drinkwater en elektriciteit door wasautomaten;

een, van de Commissie voor de Bestuurshervorming ex artikel 56 WUB 1970, ten geleide van haar verslag over de periode 1 september 1974 t/m 31 augustus 1975.

Deze brieven liggen op de griffie ter inzage; voor zoveel nodig is kopie gezonden aan de betrokken commissies;

4°. de volgende afschriften van brieven:

een, van de Stichting «Mofina» te Amsterdam, gericht aan de Raad van Ministers van de Republiek Suriname, met een verzoek straatnamen te noemen naar Nederlandse politici, die zich meer speciaal hebben beziggehouden met verwerkelijking van het onafhankelijk worden van Suriname;

een, van de Ondernemingsraad Nederlandse Spoorwegen, gericht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, over werkgelegenheid en NS;

een, van de Stichting voor Politieke Bewustwording te Berkel en Rodenrijs, gericht aan de Amerikaanse Ambassadeur te Den Haag, over het «Lockheed-schandaal»;

een, van M. L. Dijkstra te Bandung, gericht aan de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, met een verzoek om steun voor haar moeder.

Deze afschriften liggen op de griffie ter inzage; voor zoveel nodig is kopie gezonden aan de betrokken commissies;

5°. de volgende academische proefschriften:

een, van J. I. Mosskov; «Experimenteel onderzoek naar de invloed van lawaai op de mens»;

een, van P. G. Knipschild: «Medische gevolgen van vliegtuiglawaai».

Deze boekwerken zijn opgenomen in de bibliotheek der Kamer.

Noot 1 (zie blz. 2947)

De vragen van de leden Tolman, De Bekker en De Koning luiden:

1
Zijn de berichten juist¹, dat de Minister van Landbouw in het kader van de overheidsbezuinigingen het voornemen heeft wijzigingen in het rente-subsidiebeleid aan te brengen en, zo ja, welke?

2
Houdt de maatregel verband met voorgenomen structurele wijzigingen in het O. en S.-beleid met betrekking tot de zogenaamde middenbedrijven?

3
Zo neen, is de Minister van Landbouw dan niet van oordeel, dat de voorgenomen wijzigingen in het subsidiebeleid zich verhouden met de inhoud van de aangenomen motie-Tolman tijdens het laatstgehouden debat over de landbouwbegroting, waarin juist meer aandacht wordt gevraagd voor de inkomensontwikkeling in de sectoren veehouderij en tuinbouw?

¹ Zie 'Leeuwarder Courant' van 16 februari jl. art.: 'Minister wil snel van rentesubsidies af'.

Noot 2 (zie blz. 2948)

De vragen van het lid Aarts luiden:

1
Is het waar, dat begin maart in Amsterdam een 'World Conference on Oilseed and Vegetable Oil Processing Technology' wordt gehouden?

2
Is deze conferentie opgezet in overleg met intergouvernementele organisaties als F.A.O., Asian Groundnut Community, de African Groundnut Council en de Technology Transfer Division van de UNCTAD?

3
Is het de bedoeling dat op deze conferentie onder meer aan de orde komen onderwerpen, die van grote betekenis zijn voor de industriële ontwikkeling van de ontwikkelingslanden zoals de problemen van de kleine bedrijven, de aangepaste technologie, de proteïne-behoefte in de ontwikkelingslanden en dergelijke?

4
Heeft de organiserende vereniging bij u een verzoek ingediend om een eenmalige bijdrage in het fonds, dat door de deelnemende bedrijven zelf is opgericht om vertegenwoordigers uit ontwikkelingslanden in staat te stellen

deze conferentie bij te wonen en hebt u daarop negatief beslist?

5
Indien dit laatste waar is, kan de Minister dan meedelen op welke gronden hij afwijzend heeft beschikt?

6
Dient het feit, dat de bedrijven in de oliën- en vettensector voor het onder 4 genoemde doel zelf een aanzienlijk bedrag hebben bijeengebracht, niet positief te worden beoordeeld en dienen dergelijke initiatieven derhalve niet te worden gestimuleerd door een bijdrage van overheidswege?

7
Is de Minister, indien hij vraag 4 bevestigend beantwoordt, bereid, het verzoek andermaal in overweging te nemen en dan alsnog te besluiten een bedrag voor dit doel beschikbaar te stellen?

Noot 3 (zie blz. 2949)

De vraag van het lid Aarts luidt:

Is de Minister bereid om, gezien de catastrofale afmetingen van de aardbevingsramp in Guatamala, het door hem reeds toegezegde bedrag van f 1 000 000 binnen de daarvoor bestemde begrotingspost aanzienlijk te verhogen?

Noot 4 (zie blz. 2950)

De vragen van het lid Van der Doef luiden:

1
Is het bericht juist, dat u voornemens bent op korte termijn het kabinet toestemming te vragen tot het toelaten van de zogenaamde 'snorfiets', bij gebruik waarvan de verplichting tot het dragen van een valhelm komt te vervallen?

2
Op grond van welke studies, adviezen en overwegingen bent u tot de conclusie gekomen, dat bij gebruik van dit gemotoriseerde rijwiel het gebruik van een valhelm achterwege kan blijven?

3
Kunt u met name aangeven waarop de veronderstelling is gebaseerd, dat lagere snelheid ook leidt tot minder kans op hersenbeschadiging bij een verkeersongeval?

Welke verkeersveiligheidsgevolgen verwacht u in het algemeen van de 'snorfiets'?

4
Welke rol heeft bij de oordeelsvorming gespeeld de studie, die door de Stichting

Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid naar het gebruik van de snorfiets zonder gebruik van de valhelm is ingesteld? Bent u bereid het consult van de SWOV openbaar te maken?

5
Welke zekerheden zullen de weggebruikers krijgen dat niet ook deze bromfiets wordt opgevoerd en sneller dan 20 kilometer zal kunnen rijden?

6
Hoe wordt de herkenbaarheid geregeld? Is de van de echte bromfiets afwijkende maat van het wiel het enige herkenningsspunt?

7
Overweegt het kabinet een lagere belastingbetaling voor deze bromfiets voor te stellen?

8
Vanuit welke groepen verkeersdeelnemers verwacht u een verschuiving naar de snorfiets?

9
Acht u een verschuiving van de fiets naar de snorfiets uit het oogpunt van verkeersveiligheid én volksgezondheid een gewenste?

Noot 5 (zie blz. 2952)

De vragen van het lid Jongeling luiden:

1
Kan de Minister meedelen of het advies, dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten op 26 oktober 1972 aan zijn ambtsvoorganger uitbracht met betrekking tot een vereenvoudiging van de procedure voor de afgifte van rijbewijzen, al tot concrete maatregelen heeft geleid? Indien dit niet het geval is, waaraan moet dit dan worden toegeschreven?

2
Onderschrijft de Minister, dat een stel-sel waarbij rijbewijzen worden afgegeven door de gemeentebesturen (behalve in uitzonderingsgevallen, zoalss wanneer er een buitenlands rijbewijs bij betrokken is) o.m. als voordelen heeft:

- een vlotte dienstverlening door het vervallen van één overheidsinstantie, alsmede doordat geen verklaring meer behoeft te worden overgelegd van de Commissaris der Koningin in een andere provincie als het oorspronkelijke rijbewijs aldaar is afgegeven;
- kostenbesparing;
- decentralisatie van bestuur?

3
Indien het antwoord op vraag 2 bevestigend luidt, welke redenen zijn er dan om niet tot spoedige invoering van dit stelsel over te gaan?

4
Is de Minister bereid, een verdere vereenvoudiging door te voeren door de geldigheidsduur van het rijbewijs – in ieder geval voor personen beneden de leeftijd van zestig jaar – in principe onbeperkt te doen zijn?

Noot 6 (zie blz. 2953)

De vragen van de leden Krosse en Van der Sanden luiden:

1
Heeft de Minister kennis genomen van de televisie-uitzending van maandagavond, 9 februari 1976, door de Stichting Symbiose, welke uitzending bijna uitsluitend was gewijd aan reclame voor het weekblad 'De Nieuwe Linie'?

2
Acht de Minister dit in overeenstemming met de doelstelling op grond waarvan aan de Stichting Symbiose krachtens artikel 19 van de Omroepwet zendmachtiging is verleend?

